

Quickscan Wet natuurbe- scherming aanleg rondweg Bedum

*b*uro *b*akker adviesburo voor ecologie

Quickscan Wet natuurbescherming aanleg rondweg Bedum

Status

Concept

Datum

16 mei 2017

Auteur

Wijnanda Hulsegge

Handtekening

Dagmar Heidinga

Inhoud

1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Wettelijk kader	5
1.3 Onderzoeksmethode	6
1.4 Ligging en beschrijving plangebied	6
1.5 Planbeschrijving	10
2 Resultaten en effecten	11
2.1 Vogelrichtlijnsoorten	11
2.2 Habitatrichtlijnsoorten	14
2.3 Nationaal (Andere) beschermde dier- en plantensoorten	19
3 Conclusie	21
3.1 Conclusie beschermde soorten	21
3.2 Benodigde vervolgstappen	23
4 Literatuur en bronnen	25
B 1 Bijlage: Tabellen	27

1 | Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De Provincie Groningen is van plan een rondweg aan de oostzijde van Bedum aan te leggen. Het doel van deze oostelijke ontsluitingsweg is om het doorgaande (vracht)verkeer en het vrachtverkeer van FrieslandCampina Domo uit het dorp te weren, dat momenteel door het dorp rijdt. Als gevolg van de gewenste ontwikkeling kunnen effecten op beschermde soorten niet op voorhand worden uitgesloten. Een toetsing aan het onderdeel soortenbescherming van de Wet natuurbescherming is dan ook noodzakelijk.

Deze quickscan geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde flora en fauna zijn aanwezig of kunnen in het plangebied en omgeving voorkomen?
- Kunnen de geplande werkzaamheden negatieve effecten hebben op beschermde flora en fauna?
- Zo ja, welke effecten kunnen optreden en welke maatregelen zijn dan nodig om deze negatieve effecten te voorkomen?
- Indien schade niet volledig is te vermijden, welke vervolgstappen zijn dan aan de orde?

1.2 Wettelijk kader

Per 1 januari 2017 zijn de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en Boswet opgegaan in één nieuwe wet: de Wet natuurbescherming (Wnb). Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming betreft het onderdeel soorten, voorheen de Flora- en faunawet. Met deze quickscan vindt de toetsing aan het onderdeel soorten van de Wet natuurbescherming plaats.

In de Wet natuurbescherming worden drie beschermingsregimes onderscheiden:

1. Vogelrichtlijnsoorten (artikel 3.1 - 3.4)
2. Habitatrichtlijnsoorten en soorten genoemd in de verdragen Bern en Bonn (artikel 3.5 - 3.9)
3. Andere soorten (artikel 3.10 - 3.11; bijlage onderdeel A en B)

In de Bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd. Een aantal vogelsoorten valt dan zowel onder het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn als onder de Habitatrichtlijn. Het beschermingsregime van Habitatrichtlijnsoorten is ten aanzien van verstoring strenger dan die van Vogelrichtlijn soorten. Voor vogels die vermeld staan in de Vogelrichtlijn geldt dat verstoring tijdens het broedseizoen geen overtreding van de wet inhoudt, mits de verstoring geen wezenlijke invloed heeft op de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor vogels die genoemd worden in de verdragen van Bonn en Bern geldt dat zij tijdens het broedseizoen niet mogen worden verstoord. Los van het beschermingsregime blijft het doden van vogels, beschadigen en/of vernielen van nesten een overtreding van de wet.

De lijst 'jaarrond beschermde nesten' die onder de Flora- en faunawet is opgesteld, is ook onder de Wnb geldig. Onder de Wet natuurbescherming geldt, net als onder de Flora- en faunawet, de zorgplicht (artikel 1.11) voor alle in het wild levende dieren.

Voor dit project is de provincie Groningen het bevoegd gezag voor de uitvoering van de Wet natuurbescherming en voor het verlenen van een eventuele ontheffing. De provincie Groningen heeft voor

de implementatie van de Wet natuurbescherming een verordening vastgesteld. Hierin is onder meer de lijst met vrijgestelde soorten te vinden (zie bijlage 1).

1.3 Onderzoeksmethode

Voor het bepalen van de mogelijke effecten van de geplande werkzaamheden is het noodzakelijk te weten welke beschermde soorten aanwezig zijn en kunnen zijn, in en in de omgeving van het plangebied. Hiervoor is bronnenonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten flora en fauna. Hiervoor zijn de meest actuele en relevante bronnen geraadpleegd (zie ook hoofdstuk 4). Daarnaast zijn de reeds uitgevoerde onderzoeken die in dit gebied zijn uitgevoerd geraadpleegd (Buro Bakker 2014, HaskoningDHV, 2014).

Veldonderzoek

Op 26 april 2017 is een verkenning in het plangebied en de directe omgeving (onderzoeksgebied) uitgevoerd door een ecooloog van Buro Bakker. Tijdens dit veldbezoek is een beoordeling gemaakt van het plangebied als geschikt leefgebied voor beschermde flora en fauna. Tevens zijn de waargenomen beschermde soorten genoteerd. De aanwezige bomen zijn gecontroleerd op aanwezigheid van holten en nesten.

1.4 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied van de toekomstige rondweg Bedum ligt ten oosten van Bedum in de provincie Groningen (zie figuur 1). Aan de zuidzijde wordt het plangebied begrensd door de Sint Annerweg N993, aan de westzijde grenst het aan de N995 en dorpsrand van Bedum. Het gebied waardoor het geplande tracé loopt, bestaat voornamelijk uit graslanden en wordt doorsneden door een spoorlijn. Het Ter Laantermaar, een watergang, doorkruist eveneens het gebied.

Figuur 1 De ligging van het tracé rondweg Bedum (rood omlijnd) met daarin aangegeven de onderdelen A t/m D (Bron: ondergrond Provincie Groningen).

Het tracé is op te delen in de volgende gebiedsdelen:

- A. Aftakking noorden: vanaf de Sint Annerweg N993 loopt de toekomstige rondweg door graslanden richting het noorden naar het spoor. Hier kruist het tracé enkele sloten en de Ter Laanstermaar, een bredere watergang.
- B. Spoortunnel: ter hoogte van het spoor (ten westen van Ter Laan 33) loopt de toekomstige rondweg vanaf het Ter Laanstermaar door graslanden en kruist enkele met riet begroeide sloten en bosjes.
- C. Noordzijde spoor: na de tunnel vervolgt de rondweg langs de noordzijde het spoor richting westen. Het volgt de bestaande spoorsloot welke begroeid is met rietoevers. Ter hoogte van Ter Laan 27 is een rij met populieren aanwezig die door het spoor onderbroken wordt. Het tracé vervolgt door landbouwpercelen richting westen.
- D. Boerderij Ter Laan 10: het tracé van de rondweg eindigt vervolgens op het terrein van Ter Laan 10 ter hoogte van FrieslandCampina. De boerderij is met pannen gedekt met daaraan grenzend een grote schuur. De schuur is met golfplaten bedekt, waaronder het oorspronkelijke rietdak aanwezig is. Daarnaast staat een tweede schuur voor opslag van materialen ook met golfplaten dakbedekking. Voor zover het zichtbaar is bestaat de woning en de schuur uit een enkelsteens muur. In de tuin is een boomgaard, vijver en enkele bomen (op enkele plekken begroeid met klimop) aanwezig, afgewisseld met jonge opslag van struiken.

Figuur 2 Impressie gebied aftakking noorden. Linker foto: weilanden en sloten vanaf de N993 richting noorden bekeken. Rechter foto: impressie van de watergang het Ter Laanstermaar die op een punt het traject van de rondweg kruist.

Figuur 3 Impressie gebied spoortunnel met graslanden, spoorsloten en het spoor.

Figuur 4 Impressie gebied noordzijde spoor. Linksboven: impressie van de bomen en bosjes bij het spoor ter hoogte van Ter Laan 33. Rechtsboven: impressie van de populierenrij ter hoogte van spoor bij Ter Laan 27. Onder: spoorsloot langs noordzijde van het spoor met aanwezige rietkragen.

Figuur 5 Boven: Impressie van de boerderij en schuren aan de Ter Laan 10. Midden: impressie bomen en bosjes op het perceel. Onder: impressie van de vijver in de tuin en pool in het weiland ten noorden van Ter Laan 10.

1.5 Planbeschrijving

De geplande werkzaamheden bestaan uit de aanleg van een rondweg langs de oostzijde van Bedum, met als doel om het doorgaande (vracht)verkeer en het vrachtverkeer van FrieslandCampina Domo uit het dorp Bedum te weren. De plannen zijn om het tracé te realiseren zoals in Figuur 1 is weergegeven.

De werkzaamheden zijn als volgt:

A. Aftakking noorden:

- waar nodig dempen en/of verleggen van slootdelen
- aanbrengen duiker ter hoogte van de Ter Laanstermaar

B. Spoortunnel:

- waar nodig dempen en/of verleggen van slootdelen
- aanleg van tunnel onder het huidige spoor
- kap van bosjes noordzijde spoor bij Ter Laan 33

C. Noordzijde spoor:

- verleggen spoorsloot aan de noordzijde
- kap van bosjes noordzijde spoor bij Ter Laan 33
- kap van populieren noordzijde spoor ter hoogte van ter laan 27

D. Boerderij Ter Laan 10:

- sloop boerderij en schuren
- kap bomen en struiken
- dempen vijver
- realiseren brug over Boterdiep naar FrieslandCampina.

Op alle trajecten wordt, na het bouwrijp maken van het tracé, asphalt aangebracht voor een enkelsbaans rondweg. Mogelijk is het nodig om op enkele punten verlichting langs de rondweg aan te brengen.

2 | Resultaten en effecten

Dit hoofdstuk beschrijft het (mogelijke) voorkomen van beschermde flora en fauna. Per beschermingsregime zijn de effecten beschreven en getoetst aan de Wet natuurbescherming. Vervolgens zijn de eventuele vervolgstappen aangegeven. In dit hoofdstuk is een onderscheid gemaakt in Vogelrichtlijnsoorten (paragraaf 2.1), Habitatrichtlijnsoorten (paragraaf 2.2) en Nationaal beschermde soorten (paragraaf 2.3). Per locatie wordt beschreven wat de resultaten zijn.

2.1 Vogelrichtlijnsoorten

2.1.1 Broedvogels

Aanwezige soorten

Jaarrond beschermde nesten

Uit bronnenonderzoek blijkt dat de jaarrond beschermde buizerd, kerkuil, steenuil, ransuil, huismus en gierzwaluw in het plangebied en de omgeving voorkomen. Tijdens het veldbezoek zijn op twee locaties geschikte leefgebieden voor vogels met jaarrond beschermde nesten aangetroffen, namelijk Spoortunnel en Boerderij Ter Laan 10. De volgende waarnemingen zijn per deelgebied gedaan:

A. Aftakking noorden:

Hier is geen geschikt broedhabitat voor vogels met jaarrond beschermde nesten aanwezig vanwege het ontbreken van nesten, bomen met holten en bebouwing.

B. Spoortunnel:

Op een afstand van circa 350 meter van de te bouwen spoortunnel is een groepje bomen aanwezig op het voormalige woonerf van Ter Laan 31. Hier is in een van de populieren een buizerdnest aangetroffen (Figuur 6). Vanwege de roepende buizerd die opvloog vanuit het nest, wordt ervan uitgegaan dat dit nest ook door de buizerd als broedplek in gebruik is.

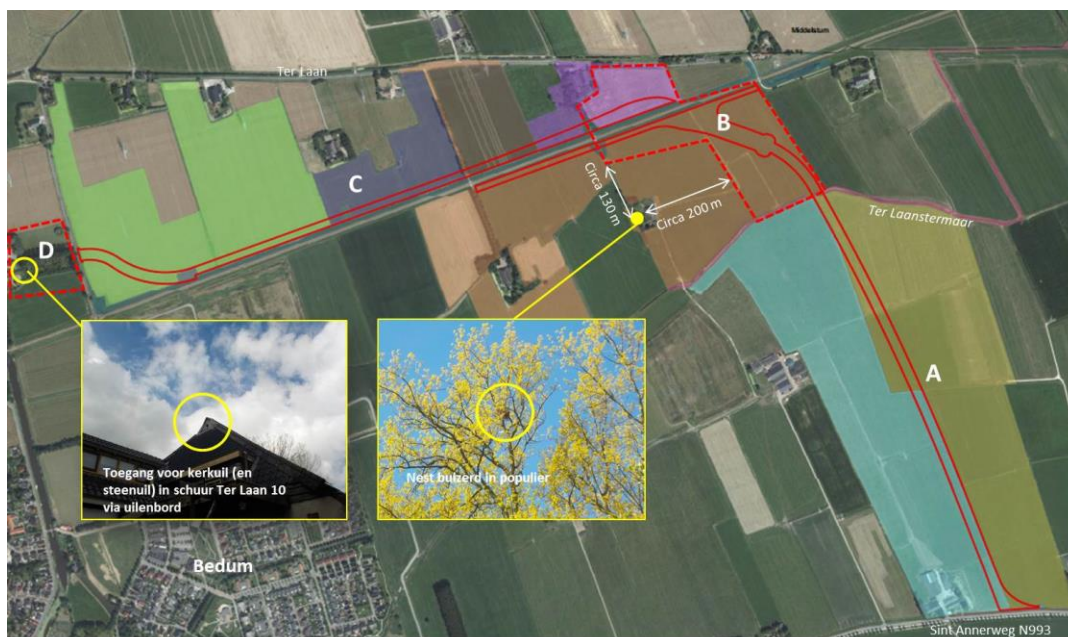
C. Noordzijde spoor:

Hier is geen geschikt broedhabitat voor vogels met jaarrond beschermde nesten aanwezig vanwege het ontbreken van nesten, bomen met holten en bebouwing.

D. Boerderij Ter Laan 10:

De boerderij op de Ter Laan 10 is geschikt als broedplek voor de huismus, vanwege de aanwezigheid van ruimten onder het pannendak. Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van huismussen. De schuur op hetzelfde adres is geschikt als broedplek voor de kerkuil. In de nok van de schuur is een uilenbord met gat aanwezig die toegang biedt voor kerkuil. De steenuil metname aan de zuidzijde van Groningen stad waargenomen, maar ook bij Stedum en Delfzijl zijn waarnemingen van de steenuil (bron NDFF, geraadpleegd 24 april 2017). Vanwege het geschikte kleinschalige landschap en aanwezigheid van de toegankelijke schuur, is niet uitgesloten dat de steenuil in de schuur van Ter Laan 10 een geschikte broedplek vindt. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen van een roestplaats van ransuil in de aanwezige bomen vastgesteld. Daarnaast ontbreekt voor de gierzwaluw ook geschikt habitat, deze soort broedt in bebouwde stedelijke omgeving in kolonies.

Uit bovenstaande blijkt dat binnen het plangebied geschikt habitat voor vogels met jaarrond beschermde nesten aanwezig is, namelijk: **buizerd, huismus, steenuil en kerkuil**.

Figuur 6 Locaties met jaarrond beschermde nesten en/of geschikt habitat hiervoor.

Overige broedvogels

In de rietkragen kunnen rietzanger, rietgors en kleine karekiet tot broeden komen (NDFF, geraadpleegd 24 april 2017). De bruine kiekendief is foeragerend waargenomen, tijdens het veldbezoek zijn geen nesten aangetroffen. De bruine kiekendief broedt het liefst in uitgestrekt rietland, maar ook in slootjes met riet en regelmatig in akkers. Dit maakt het plangebied wel een potentiële geschikte broedplek voor de bruine kiekendief. De weilanden bieden verder geschikte broedplekken voor soorten als kievit, scholekster en veldleeuwerik. Verder zijn de aanwezige bomen en bosjes geschikt voor soorten als zwarte kraai, houtduif, grote bonte specht, tijtjaf, koolmees, pimpelmees, merel, roodborst, winterkoning. De witte kwikstaart kan tot broeden komen in de aanwezige schuur van Ter Laan 10.

Binnen het plangebied komen broedvogels van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn voor.

Effecten en vervolg

Jaarrond beschermde nesten

Voor een aantal vogelsoorten geldt dat zij hun nestplaatsen en/of hun vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond in gebruik hebben, of hier jaarlijks weer naar terugkeren. Deze nesten vallen jaarrond onder het beschermingsregime van artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming voor Soorten van de Vogelrichtlijn of onder artikel 3.5 voor Soorten van de Habitatrichtlijn (zie paragraaf 2.2.2). Vanwege de aanwezigheid van geschikte broedplekken voor buizerd, huismus, steenuil, kerkuil zijn negatieve effecten van de werkzaamheden op deze jaarrond beschermde vogels niet uit te sluiten.

B. Spoortunnel:

Aanlegfase

De aanlegwerkzaamheden van de spoortunnel kunnen effecten hebben op het aanwezige nest van de buizerd. Het nest is aanwezig op een afstand van circa 130-200 meter van het werkgebied van de toekomstige tunnel (Figuur 6). Effecten op dit nest kunnen worden voorkomen door het groepje bomen en het nest in tact te houden en hier geen kapwerkzaamheden uit te voeren. Daarnaast is het tijdens de aanlegwerkzaamheden van belang voldoende afstand te houden van het nest tijdens het broedseizoen (>75 meter bron: Soortenstandaard Buizerd) zodat de functionaliteit van het nest behouden blijft. Ook dient opslag van materialen tijdens het broedseizoen en aan en afvoer routes bij dit

bosje te worden voorkomen. Effecten op het leefgebied van de buizerd treden niet op omdat in de omgeving van de aan te leggen rondweg voldoende foerageermogelijkheden voor de soort blijven behouden.

Ingebruikname

De ingebruikname van de rondweg en daarmee de spoortunnel zal een toename van geluid en beweging van verkeer veroorzaken ten opzichte van de huidige situatie. Buizerds broeden vaak op plekken waar al enige mate van geluidverstoring en aanwezigheid van verkeer is. Dit betekent dat deze soort zich goed kan aanpassen en er een bepaalde mate van gewinning optreedt. De afstand van het nest tot aan de toekomstige weg is zodanig groot (>130 meter) dat het nest functioneel kan blijven.

D. Boerderij Ter Laan 10:

Aanlegfase

De sloop van de woning en schuren en kap van bomen en struiken op deze locatie heeft tot gevolg dat nesten en vaste broedplekken van huismus, kerkuil en steenuil kunnen verloren gaan. Omdat nog niet duidelijk is of deze soorten daadwerkelijk in de boerderij en schuren broeden, is het van belang om inzicht te krijgen in de aantallen broedparen en de locaties waar de jaarrond beschermde soorten tot broeden komen. Met een nader onderzoek kan hier uitsluitel over gegeven worden.

Gebruiksfase

Uit het nader onderzoek moet blijken of als gevolg van het gebruik van de rondweg effecten op jaar-rond beschermde soorten optreden.

Overige broedvogels

(Opzettelijke) verstoring van Vogelrichtlijnsoorten is toegestaan als er geen wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de soorten. De verwachte broedvogelsoorten binnen het plangebied zijn beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Een deel van de aanwezige broedvogels valt echter ook onder het (strengere) beschermingsregime van de Habitatrichtlijn (zie par 2.2.2). Daarom is het van belang verstoring in het broedseizoen helemaal te voorkomen.

Locatie A t/m D

Aanlegfase

Tijdens de aanlegfase kunnen effecten van de werkzaamheden op de aanwezige broedvogels optreden als tijdens het broedseizoen gewerkt wordt. Nesten van broedvogels kunnen hierbij verstoord en/of vernietigd worden. Verstoring en/of vernietiging van nesten kan voorkomen worden door te werken buiten het broedseizoen. Voor de genoemde soorten geldt een broedperiode van half maart t/m eind augustus.

Gebruiksfase

Tijdens de gebruiksfase kunnen ook broedvogels worden verstoord. Vanwege de voorspelbaarheid van het verkeer kan gewinning van vogels optreden. Ook in de huidige situatie is al gewinning opgetreden van het gebruik van de spoorweg. Tegelijkertijd zijn voor de broedvogels langs sloten, stuiken en bomen in de omgeving voldoende uitwijkmogelijkheden. Negatieve effecten voor broedvogels in de gebruiksfase zijn dan ook uit te sluiten. Op de Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijnsoorten treden daarom geen effecten op als gevolg van het in gebruik nemen van de rondweg.

2.2 Habitatrichtlijnsoorten

2.2.1 Planten

Aanwezige soorten

Uit het brononderzoek zijn geen gegevens bekend van beschermde planten van de Habitatrichtlijn binnen het plangebied. Er zijn vier planten beschermd onder de Habitatrichtlijn (HR), te weten: drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasscherm en zomerschroeforchis. Deze soorten komen alleen in zeer specifieke milieus voor en zijn afhankelijk van kalkrijke, voedselarme en vochtige tot natte omstandigheden met kwelinvloed. De beschermde planten van de Habitatrichtlijn eisen voedselarme en extensief beheerde omstandigheden. In het plangebied ontbreken deze omstandigheden vanwege de voedselrijke situatie, waardoor het (on)geschikt is voor planten van de Habitatrichtlijn. Ook zijn geen waarnemingen van beschermde soorten bekend binnen het plangebied en omgeving. Het is dus uitgesloten dat beschermde planten van de Habitatrichtlijn voorkomen in het plangebied.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van geschikte groeiplaatsen, zijn negatieve effecten uitgesloten. Daarom zijn vervolgstappen voor beschermde flora van de Habitatrichtlijn niet aan de orde.

2.2.2 Broedvogels

Een deel van de aanwezige broedvogels (zie paragraaf 2.1) vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn. Verstoring van broedvogels van de Habitatrichtlijn is niet toegestaan. Omdat in het plangebied zowel Vogelrichtlijnsoorten als Habitatrichtlijnsoorten kunnen voorkomen, dient verstoring tijdens het broedseizoen geheel te worden voorkomen. De aanwezige broedvogels, effecten en de benodigde vervolgstappen staan beschreven in paragraaf 2.1.

2.2.3 Vleermuizen

Aanwezige beschermde soorten

Uit bronnenonderzoek blijkt dat vleermuissoorten zoals gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis in de omgeving voorkomen. Ook de zeldzamere baardvleermuis, franjestaart (wintertellingen) en tweekleurige vleermuis (Eemshaven) zijn waargenomen (bron: NDFF geraadpleegd 24 april 2017 en eigen waarnemingen Buro Bakker).

Verblijfplaatsen

Locatie A t/m C:

Vleermuizen verblijven in bomen en/of gebouwen. Op deze locaties ontbreken bomen met geschikte holtes. Daardoor ontbreken verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuissoorten. Ook zijn hier geen gebouwen aanwezig, waardoor verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuissoorten ontbreken.

D. Boerderij Ter Laan 10:

De te slopen boerderij en schuur zijn geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen (gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger) omdat tussen de kantpannen en het dakbeschot openingen aanwezig zijn waarin vleermuizen kunnen kruipen en zo de ruimtes onder het dak bereiken. Daarnaast zijn in de schuur op zolder mogelijk geschikte verblijfplaatsen van gewone grootoorvleermuis aanwezig. Ook zijn enkele geschikte bomen met holtes aanwezig: een oudere kastanjeboom met holte, een aantal populieren met (spechten)holten en een wilg met holte langs de kanaalzijde. Het is niet uitgesloten dat deze bomen als verblijfplaats door vleermuizen worden gebruikt.

Figuur 7 Een aantal van de bomen met holten op het terrein van Ter Laan 10, mogelijk geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Essentiële vliegroutes

Essentiële vliegroutes, die verblijfplaatsen en foerageergebied verbinden, bestaan uit lijnvormige structuren, zoals bomenrijen en watergangen. Binnen het plangebied zijn op 3 deellocaties geschikte vliegroutes voor vleermuizen aanwezig.

A. Aftakking noorden en B. spoortunnel

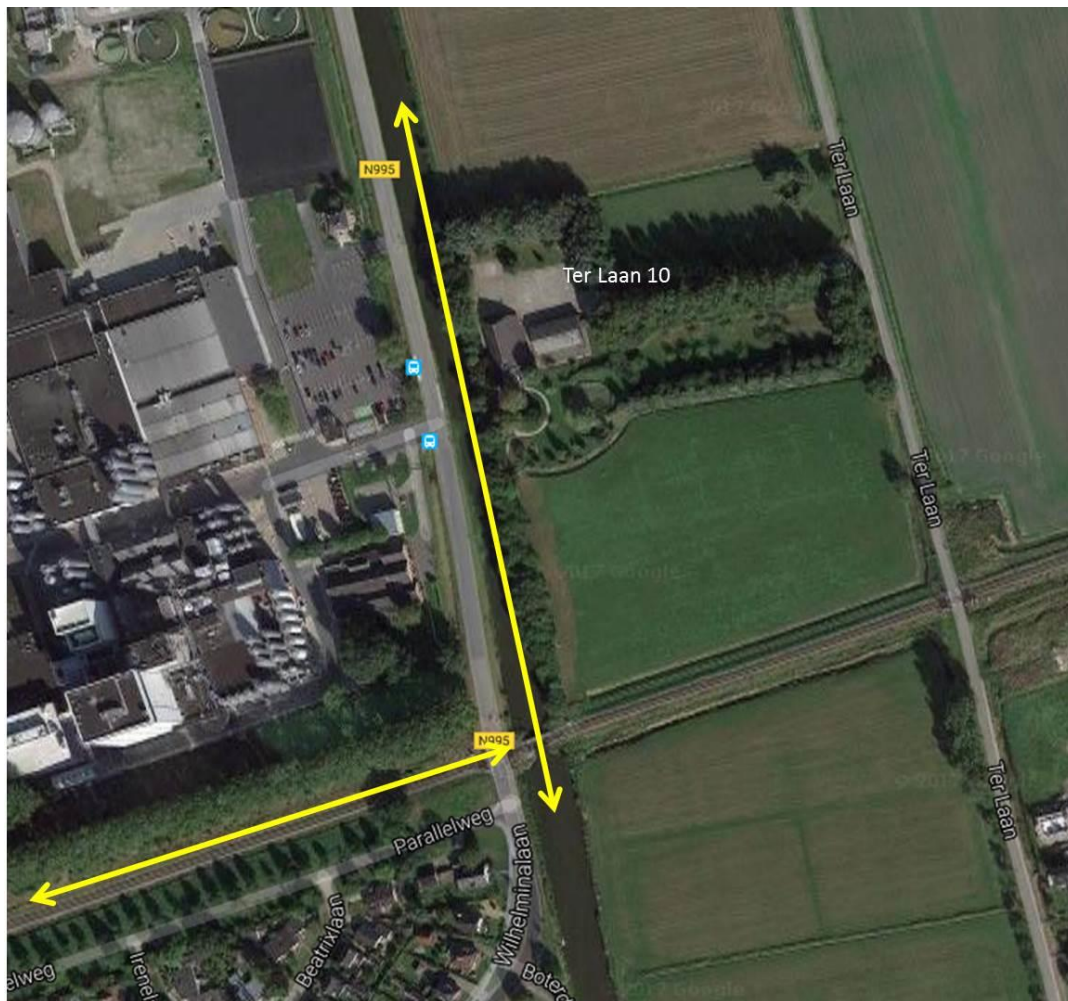
Bij deze locaties zal de toekomstige rondweg de Ter Laanstermaar kruisen. Dit is een relatief brede watergang die door bijvoorbeeld de watervleermuis gebruikt kan worden als vliegroute.

C. Noordzijde spoor

Binnen het plangebied is de bomenrij van populieren ter hoogte van Ter Laan 27 een lijnvormige structuur. Deze is al eerder onderzocht op het gebruik door vleermuizen (Buro Bakker 2014). Hieruit blijkt dat de bomenrij niet in gebruik is als essentiële vliegroute.

D. Boerderij Ter Laan 10

Op deze locatie is een potentiële vliegroute aanwezig. Het kanaal Boterdiep dat aan de westzijde aan deze locatie grenst is geschikt als vliegroute voor meervleermuis en watervleermuis. Daarnaast zijn de aanwezige bomen op het terrein mogelijk onderdeel van een vliegroute voor vleermuizen richting Bedum (zie Figuur 8)

Figuur 8 Potentiële vliegroute voor vleermuizen bij de Ter Laan 10.

Essentieel foerageergebied

Binnen het plangebied ontbreekt belangrijk onmisbaar foerageergebied. De luwe plekken in het plangebied bij bosjes en bomen kunnen gebruikt worden als foerageerplek. Daarnaast zijn de weilanden geschikt als foerageerplek voor soorten als laatvlieger en rosse vleermuis die minder gebonden zijn aan lijnvormig elementen. Ook het kanaal en Ter Laanstermaar zijn geschikt voor bijvoorbeeld watervleermuis als foerageerplek. Er zijn meerdere soortgelijke foerageerplekken aanwezig buiten het plangebied. Vleermuizen maken verder gebruik van groenelementen in de stad zoals tuinen, bomenrijen, luwte van gebouwen die in de omgeving van Bedum voorhanden zijn. Het plangebied maakt dus deel uit van een veel groter gebied waarin geschikt foerageergebied aanwezig is. Essentieel en onmisbaar foerageergebied is daarom niet aanwezig in het plangebied.

Effecten en vervolg

Verblijfplaatsen

Aanlegfase

D. Boerderij Ter Laan 10

De sloop van de boerderij en schuur en kap van bomen heeft mogelijk blijvend negatieve effecten op aanwezige vleermuisverblijfplaatsen omdat deze verdwijnen en plaats maken voor de rondweg. Een nader onderzoek is nodig om uit te sluiten of vleermuizen gebruik maken van de gebouwen en bomen en of vervolgstappen en een mogelijke ontheffing nodig zijn.

Gebruikersfase

Effecten op het gebruik van de rondweg op verblijfplaatsen is hier niet van toepassing omdat de potentiële locatie waar verblijfplaatsen aanwezig zijn, reeds gesloopt/gekapt is tijdens het gebruik.

Vervolgstappen:

Er is nader vleermuisonderzoek nodig op het terrein en de boerderij op de Ter Laan 10. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek blijkt of vervolgstappen en een eventuele ontheffingsaanvraag nodig is.

Essentiële vliegroutes

Aanlegfase

A. Aftakking noorden en B. spoortunnel

Op de kruising van de rondweg met de Ter Laanstermaar treden tijdens de aanlegfase mogelijk effecten op de vliegroute van watervleermuizen op. Over de Ter Laanstermaar zal een brug of duiker gerealiseerd worden, waardoor de vliegroute tijdelijk ongeschikt wordt.

D. Boerderij Ter Laan 10

In de aanlegfase van de rondweg Bedumpotentiële zal een brug worden gerealiseerd over het kanaal Boterdiep dat aan de westzijde aan deze locatie grenst. Daarnaast vindt kap plaats van de aanwezige bomen op het terrein die geschikt zijn als vliegroute. Hierdoor kunnen vaste essentiële vliegroutes van vleermuizen worden doorsneden of verwijderd waardoor effecten optreden op de functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen.

Voor de aanleg van de bruggen op locatie A, B en D is het van belang effecten op potentiële vliegroutes te voorkomen door het treffen van maatregelen. Deze maatregelen dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen.

- Kiezen van juiste constructie van brug of duiker waardoor eventueel passerende vleermuizen geen hinder ondervinden en de watergang als vliegroute kunnen blijven gebruiken.
- Voorkomen uitstraling van verlichting op de Ter Laanstermaar en Boterdiep tijdens de actieve periode van vleermuizen (april t/m okt).

Voor de kap van bomenrij op de Ter Laan 10, geldt dat effecten bij voorbaat niet zijn te voorkomen. Een nader vleermuisonderzoek is nodig, om uit te sluiten of de bomenrij bij de Ter Laan 10 onderdeel is van een essentiële vliegroute voor vleermuizen. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek blijkt of vervolgstappen en een eventuele ontheffingsaanvraag nodig is.

Gebruikersfase

Voor locatie A. Aftakking noorden, B. Spoortunnel, D Boerderij Ter Laan 10, geldt dat effecten op vliegroutes mogelijk optreden als gevolg van uitstraling van verlichting. Uitstraling van verlichting op vliegroutes kan voorkomen worden door te kiezen voor gerichte lichtbundels die alleen het wegdek beschijnen en niet de omgeving. Daarnaast is het beperken van licht ook een manier om effecten te voorkomen.

Vervolgstappen:

- Nader onderzoek naar vliegroutes langs de bomenrij op de Ter Laan 10 is nodig.
- Het opstellen van een ecologisch werkprotocol voor de werkzaamheden is nodig om de maatregelen te beschrijven die effecten voorkomen op vliegroutes bij Boterdiep en Ter Laanstermaar.

2.2.4 Grondgebonden zoogdieren

Aanwezige beschermde soorten

Het plangebied is ongeschikt voor grondgebonden zoogdieren van de Habitatrichtlijn zoals otter, bever en Noordse woelmuis. De otter en bever komen wel in provincie Groningen voor, met name het zuidelijke gebied onder de stad Groningen (NDFF, geraadpleegd 24 april 2017). De soorten komen alleen voor langs grote wateren, in moerasgebieden of in beekdalen. Vanwege het ontbreken van waarnemingen en geschikt habitat voor deze soorten binnen het plangebied en directe omgeving is de aanwezigheid beschermde zoogdieren van de Habitatrichtlijn binnen het plangebied uitgesloten.

Effecten en vervolg

De geplande werkzaamheden leiden niet tot negatieve effecten op grondgebonden zoogdieren van de Habitatrichtlijn. Vervolgstappen zijn zodoende niet aan de orde.

2.2.5 Reptielen en amfibieën

Aanwezige beschermde soorten

De aanwezigheid van (beschermde) reptielen kan op voorhand worden uitgesloten. Reptielen zijn voornamelijk gebonden aan heideterreinen (zandhagedis) en/of drassige moerasgebieden (gladde slang). Dergelijk habitat ontbreekt in het plangebied.

Het plangebied is geschikt voor beschermde amfibieën namelijk poelkikker. Poelkikkers hebben voorkeur voor stilstaande onbeschaduwde wateren met goed begroeide oevers. De poel in het weiland bij Ter Laan 10 is potentieel geschikt als voortplantingsplek waarbij de bosjes op het terrein van de Ter Laan 10 geschikt zijn als landhabitat. Daarnaast is de noordelijke spoorsloot geschikt als voortplantingsplek voor de poelkikker vanwege aanwezigheid van oevervegetatie en relatief helder water. De drainagesloten langs de weilanden zijn ongeschikt vanwege het ontbreken van goed begroeide oevers en voedselrijkere situatie. De Ter Laanstermaar is niet geschikt vanwege de lichte stroming en voedselrijkheid.

Figuur 9 Links: poel in weiland bij Ter Laan 10. Rechts: noordelijke spoorsloot met riet begroeid.

Effecten en vervolg

Vanwege de potenties als leefgebied voor de poelkikker is een nader onderzoek naar deze soort in de noordelijke spoorloot en poel in het weiland bij Ter Laan 10 noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek blijkt of vervolgstappen en een eventuele ontheffingsaanvraag nodig is.

2.2.6 Vissen, insecten en ongewervelden

Aanwezige beschermde soorten

De aanwezigheid van volgens de Habitatrichtlijn beschermde insecten en ongewervelden is uit te sluiten. Dit omdat omstandigheden zoals aanwezigheid van geschikte vegetatie, vennetjes e.d. ontbreken binnen het plangebied. Voor vissen geldt dat Groningen niet in het verspreidingsgebied van de grote modderkruiper voorkomt. Overige vissen worden ook niet verwacht in het plangebied. Daarnaast ontbreken waarnemingen in de NDFF.

Effecten en vervolg

Vanwege het ontbreken van waarnemingen en geschikte omstandigheden voor zwaardere beschermde insecten en ongewervelden, zijn effecten uitgesloten en vervolgstappen niet aan de orde.

2.3 Nationaal (Andere) beschermde dier- en plantensoorten

Aanwezige beschermde soorten

In het plangebied en omgeving is geschikt habitat aanwezig voor een aantal nationaal beschermde grondgebonden zoogdiersoorten. Op basis van verspreidingsgegevens is de aanwezigheid van **waterspitsmuis**, **steenmarter** in het plangebied niet uit te sluiten. Uit de omgeving zijn waarnemingen bekend van deze soorten.

Locaties A, B, C.

De Ter Laanstermaar en de sloten langs het spoor (noordzijde) zijn geschikt als leefgebied voor de waterspitsmuis. Een soort als de waterspitsmuis heeft een sterke voorkeur voor begroeide sloten en oevers met een kruidenrijke vegetatie. Deze zijn binnen het plangebied aanwezig.

Locatie D

De steenmarter kan in de woning of de schuur op de Ter Laan 10 zijn verblijfplaats hebben.

Daarnaast kunnen algemeen voorkomende soorten voorkomen zoals veldmuis, gewone bosspitsmuis, ree (waargenomen), haas (waargenomen), gewone pad, bastaardkikker, kleine watersalamander. Voor deze soorten geldt een vrijstelling in de provincie Groningen.

Voor Nationaal beschermde reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden en planten ontbreekt geschikt habitat.

Effecten en vervolg

Voor waterspitsmuis en steenmarter geldt geen vrijstelling. Verstoring van de soorten is toegestaan, vernietiging van vaste verblijfplaatsen niet. Op basis van de quickscan kunnen verblijfplaatsen van de **steenmarter en waterspitsmuis** niet uitgesloten worden. Als gevolg van het dempen/verleggen van sloten en de sloop van de boerderij op Ter Laan 10 kunnen verblijfplaatsen van de soorten worden aangetast. Nader onderzoek is nodig om vast te stellen of soorten aanwezig zijn.

Voor de overige aanwezige Nationaal beschermde soorten geldt conform de verordening natuurbescherming provincie Groningen, een algehele vrijstelling (zie vrijstellingslijst in bijlage 1). Eventuele schade aan soorten, waarvoor een vrijstelling geldt, hoeft niet te worden gecompenseerd. Wel is op deze soorten de zorgplicht van kracht (Wet natuurbescherming artikel 1.11). De zorgplicht houdt in dat schade aan wilde planten en dieren zoveel, als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen.

3 | Conclusie

3.1 Conclusie beschermde soorten

Op basis van de quickscan zijn met betrekking tot de aanwezigheid van beschermde flora en fauna de volgende conclusies te trekken:

Tabel 1 Beschermde soorten per locatie.

Locatie	Vogels met jaarrond beschermde nesten	VR en HR vogels	HR soorten	Nationaal beschermde soorten
Aftakking noorden	-	Kievit, scholekster, veldleeuwerik, wilde eend.	-	Beschermde: waterspitsmuis Vrijgestelde soorten: veldmuis, gewone bosspitsmuis, ree, haas, gewone pad, bastaardkikker, kleine watersalamander.
Spoortunnel	Buizerd (in boom voormalige woning Ter Laan 31)	Zwarte kraai, houtduif, merel, tijftjaf, winterkoning, roodborst, kleine karekiet, rietgors, rietzanger, wilde eend, kievit, scholekster, veldleeuwerik.	-	Beschermde: waterspitsmuis Vrijgestelde soorten: veldmuis, gewone bosspitsmuis, ree, haas, gewone pad, bastaardkikker, kleine watersalamander.
Traject Noordzijde spoor	-	Kleine karekiet, rietgors, rietzanger, wilde eend, kievit, scholekster, veldleeuwerik.	Poelkikker	Beschermde: waterspitsmuis Vrijgestelde soorten: veldmuis, gewone bosspitsmuis, ree, haas, gewone pad, bastaardkikker, kleine watersalamander.
Woning Ter Laan 10	Huismus, kerkuil, steenuil	Boerenwaluw, houtduif, zwarte kraai, grote bonte specht, witte kwikstaart, tijftjaf, koolmees, pimpelmees, merel, roodborst, winterkoning.	Poelkikker Vleermuizen verblijfplaats: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger Vleermuizen vliegroute: watervleermuis, meer-vleermuis.	Beschermde: steenmarter Vrijgestelde soorten: bunzing, wezel, hermelijn, veldmuis, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, bosmuis, gewone pad, bastaardkikker, kleine watersalamander.

- In het plangebied is geschikt broedbiotoop voor Vogelrichtlijnsoorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig namelijk:
 - **huismus, kerkuil, steenuil** (woning aan de ter laan 10);
 - **buizerd** (in populier bij bosje voormalige woning nr.31).
- In en rond het plangebied is **geschikt broedbiotoop voor vogels** aanwezig:
 - kievit, scholekster (In de weilanden);
 - wilde eend, fuut, rietgors, rietzanger, kleine karekiet (in de watergangen en langs rietkragen);
 - zwarte kraai, houtduif, merel, tijtjaf, winterkoning, roodborst (in de bosjes en bomen).
- In de woning en bomen aan de Ter Laan 10 zijn geschikte **verblijfplaatsen voor vleermuizen** aanwezig, daarnaast zijn **geschikte elementen als vliegroute** voor vleermuizen, namelijk Ter Laanstermaar, bomenrij bij woning Ter Laan 10 en Boterdiep.
- In het plangebied is geschikt leefgebied aanwezig voor de Habitatrichtlijn soort, **poelkikker**, met name de poel in het weiland bij Ter Laan 10 en de noordelijke spoorsloot zijn geschikt;
- In en rond het plangebied komen verder een aantal Nationaal beschermde soorten voor, namelijk:
 - In de wateren binnen het plangebied is geschikt habitat voor de **waterspitsmuis** aanwezig;
 - De boerderij en schuur op Ter Laan 10 is geschikt als verblijf voor **steenmarter**;
 - Daarnaast komen de vrijgestelde soorten: veldmuis, gewone bosspitsmuis, ree, haas, gewone pad, bastaardkikker, kleine watersalamander voor. Voor deze andere soorten geldt dat ze allemaal zijn opgenomen in de provinciale verordening, zodat voor deze soorten een vrijstelling geldt (zie bijlage 1 voor een overzicht). De algemene zorgplicht is wel van kracht.

Indien andere werkzaamheden dan die zijn genoemd in Hoofdstuk 2 gaan plaatsvinden, dienen ook deze ingrepen getoetst te worden aan de Wet natuurbescherming. De conclusies kunnen dan afwijken van de bovenstaande conclusies.

3.2 Benodigde vervolgstappen

Vóórdat de werkzaamheden kunnen plaatsvinden zijn de vervolgstappen in Tabel 2 weergegeven nodig.

Tabel 2 Aanwezige beschermde soorten en benodigde vervolgstappen per locatie.

Locatie	Beschermde soort	Benodigde vervolgstappen	Ontheffing nodig?
Aftakking noorden	broedvogels HR en VR	Werken buiten broedseizoen (half mrt t/m half aug)	n.v.t.
	waterspitsmuis	Nader onderzoek	Ja indien soort aanwezig
Spoortunnel	broedvogels HR en VR	Werken buiten broedseizoen (half mrt t/m half aug)	n.v.t.
	buizerd (in boom voormalige woning Ter Laan 31)	Werken buiten verstoringszone van nest en geen kap.	Nee, indien gewerkt wordt volgens maatregelen uit protocol
	vleermuizen vlieg-route	Opstellen ecologisch werkprotocol	Nee, indien gewerkt wordt volgens maatregelen uit protocol
	waterspitsmuis	Nader onderzoek	Ja indien soort aanwezig
Noordzijde spoor	broedvogels HR en VR	Werken buiten broedseizoen (half mrt t/m half aug)	n.v.t.
	poelkikker	Nader onderzoek	Ja indien soort aanwezig
	waterspitsmuis	Nader onderzoek	Ja indien soort aanwezig
Woning Ter Laan 10	huismus, kerkuil, steenuil	Nader onderzoek	Ja indien soort aanwezig
	steenmarter	Nader onderzoek	Ja indien soort aanwezig
	poelkikker	Nader onderzoek	Ja indien soort aanwezig
	vleermuizen verblijfplaatsen en vliegroutes.	Nader onderzoek	Ja indien soort aanwezig

- Nader onderzoek naar de volgende soorten binnen het plangebied is nodig. Om juridische houdbaarheid te garanderen wordt het onderzoek volgens de richtlijnen van de Soortenstandaards en het vleermuisprotocol uitgevoerd:
 - Jaarrond beschermde vogels:
 - Huismus (2 ronden half maart t/m half mei)
 - Kerkuil (3 ronden tussen begin februari en half oktober)
 - steenuil (3 ronden tussen 15 februari en 15 april)
 - Vleermuizen vliegroutes en verblijfplaats (4 bezoeken in periode half mei t/m eind september en 1x inpandige controle van de zolders);
 - Waterspitsmuis (onderzoek met lifetraps periode 1 aug t/m eind okt, circa 1 week);
 - Poelkikker (drie veldbezoeken in de periode mei tot en met juli 2017, 2 avondronden in mei/juni om kooractiviteit vast te stellen, 1 schepnet onderzoek om eerdere waarnemingen te bevestigen en populatie-omvang te kunnen bepalen).
 - Steenmarter: inpandige controle van de boerderij en schuren op sporen, nestmateriaal en uitwerpselen. Eventueel plaatsen van een cameraval. Het onderzoek naar steenmarter kan gedurende het hele jaar uitgevoerd worden, hiervoor is geen specifieke periode.
- Omdat in het plangebied zowel Vogelrichtlijnsoorten als Habitatrichtlijnsoorten voorkomen, dient verstoring tijdens het broedseizoen geheel te worden voorkomen. Om negatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden op de aanwezige broedvogels te voorkomen, dient te worden gewerkt buiten het broedseizoen (buiten de periode half maart t/m half augustus).
- Voor Nationaal beschermde soorten geldt de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat schade aan wilde planten en dieren zoveel, als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen. Dit kan door het rooien van de struiken in één richting uit te voeren, zodat eventuele grondgebonden zoogdieren zelfstandig het gebied kunnen verlaten.

Uit het nader onderzoek zal blijken of een ontheffing op de Wet natuurbescherming nodig is en of er maatregelen getroffen moeten worden. De behandeltermijn van een ontheffing bij de Provincie Groningen duurt minimaal 13 weken, ook zijn er kosten aan de ontheffingsaanvraag verbonden.

4 | Literatuur en bronnen

- Buro Bakker 7 april 2014, Notitie potenties poelkikker en beschermde fauna bij een boerderij op het tracé Oostelijke rondweg Bedum. Assen P14035.
- Buro Bakker 10 juni 2014, Notitie nader onderzoek vleermuizen op het tracé Oostelijke rondweg Bedum. Assen P14035.
- HaskoningDHV, januari 2014. Oostelijke Randweg Bedum, gebiedsinventarisatie natuur, landschap, cultuurhistorie en archeologie. HaskoningDHV Nederland B.V. Amersfoort.
- Bos, E., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay en I. Wynhoff (De Vlinderstichting) (2006); De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk en J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging.
- DR-loket (2009); Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten Flora- en faunawet.
- Kapteyn, K., 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co Uitgevers, Haarlem.
- Krijgsveld, K.L., Smits, R.R. & J. van der Winden (2008); Verstoringsgevoeligheid van vogels: Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg rapport 08-173.
- Nationale Databank Flora en Fauna. Geraadpleegd op 25 april 2017.
- Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Provincie Groningen, 2016. Verordening van Provinciale Staten van de provincie Groningen houdende regels ter bescherming van de natuur Verordening natuurbescherming provincie Groningen. Provinciaal Blad nr. 6952, 27 december 2016.
- Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, 2016. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming). Staatsblad 2016, nummer 34: 1-73.

B 1 | Bijlage: Tabellen

Bijlage II, behorende bij artikel 3.3 en 3.4

Zoogdieren

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Amfibieën

Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>
Middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>

Tabel B1. Vrijstellingslijst voor ruimtelijke ingrepen zoals deze is opgenomen in bijlage II van de Verordening van Provinciale Staten van de provincie Groningen houdende regels ter bescherming van de natuur Verordening natuurbescherming provincie Groningen. Provinciaal Blad nr. 6952, 27 december 2016.

Colofon

Opdrachtgever

Provincie Groningen

Contactpersoon

Dhr. J. Lingbeek

Uitgevoerd door

Buro Bakker adviesburo voor ecologie

Weiersloop 9

Postbus 10034 | 9400 CA Assen

T 0592 - 313389 | info@burobakker.nl

www.burobakker.nl

Projectleiding

Dagmar Heidinga

Rapportage

Wijnanda Hulsegge

Veldwerk

John Rozema (stagiair) en Wijnanda Hulsegge

© Buro Bakker adviesburo voor ecologie
Gebruik en overname van gegevens alleen
toegestaan met volledige bronvermelding.

Wijze van citeren

Buro Bakker (2017); Quickscan Wet natuurbescherming
aanleg rondweg Bedum. Rapport P17016, Assen.

Foto's: John Rozema (stagiair)